

Codice Diplomatico Longobardo I, 20

In nomine domini Dei et saluatoris nostri Iesu Christi. Ex iussione domni excellentissimi Liutprandi regis, dum coniuxissemus nos sanctissimi Teudaldus Uesolanae ecclesiae episcopus et Maximus Pisanae ecclesiae nec non et Spetiosus Florentine ecclesie adque Talesperianus Lucensis episcopus ad ecclesiae Sancti Genesii, in uico qui dicitur Uualari, ibique residentes una cum misse excellentissimo domno Liutprando regis, nomine Gunteram notario, uenerunt in nostris presentia sanctissimi uiri Adeodatus Senensis ecclesie episcopus et Lupertianus Aretine ecclesiae episcopus altercationem inter se abentes de diocesis ecclesiis et monasteriis in finibus Senensis territorio eiusdem ciuitatis, id est: monasterio Sancti Amsani, baptisterio Sancti Stephani in Acinano, baptisterium Sancta Maria in Cosona, baptisterio Sancti Ipoliti in Saxiano, baptisterio Sancti Iohannis in Rantia, monasterio Sancti Archangeli in fundu Lucu, baptisterio Sancti Andreae in Malcinis, baptisterio Sancti Petri in Paua, baptisterium Sancta Maria in Patina, baptisterium Sancti Quirici et Iohannis in uico Falcino, baptisterium Sancta Restituta in fundo Rexiano, baptisterium Sancti Felicis in Auano, baptisterium Sanctae Matris Ecclesiae in Misulas, baptisterium Sancti Ualentini in casale Ursina, monasterio Sancti Petri ad Axo, baptisterio Sancti Uiti in Rutiliano et Sanctae Matre Ecclesiae in castello Politiano, baptisterium Sancti Uiti in Uescona, baptisterium Sancti Donati in Citiliano, baptisterium Sanctae Mariae in Saltu, baptisterium Sancti Uiti in Pruniano, baptisterium Sancti Uiti in Osenna. Dicebat sanctissimus Lupertianus episcopus frater noster: Quia ecclesias istas superscriptas et monasteria a tempora Romanorum et Longobardorum regum, ex quo a fundamentis conditae sunt, semper ad sedem Sancti Donati Aritio obedierunt una cum omnibus oratoriis suis, et nostrorum uel antecessorum nostrorum ibidem fuit ordinatio tam in presbiteros et in diaconos, et nostra fuit sacratio semper usque modo, et nos debemus abere. Ad hec respondebat frater noster Adeodatus Senensis ecclesiae episcopus: Ueritas est, quia ecclesiae istae et monasterio in territorio Senense positae sunt, et uestra ibidem fuit sacratio, eo quod ecclesie Senense menime episcopus abuit; nam modo ad nos debent pertinere, quia in nostro, ut dixi, territorio esse noscuntur. Ad haec iterum respondebat Lupertianus episcopus: A tempore Rotharini regis usque modo semper ecclesiae Senense episcopum abuit, et nostra antea a tempo re Romanorum et postea usque in odiernum diem in ipsas ecclesias baptisteria et monasteria adque titulas fuit sacratio et ordinatio, et in antea debemus secundum canonica regula abere. quidem et missus excellentissimo domno Liutprando regis, nomine Gunteram, qui per ipsius Tagipert gastaldius Senensis et per ipsos presbiteros et per aremannos ueritatem cognoui; et per ipsos presbiteros superscriptarum a longo tempore antecessorum meorum et me a usque actenus ibidem fuit sacratio. et ecce mihi superscriptarum de omnis istos presbiteros, qui nunc presenti uiuent, ubi oboedientia Sancti Donati promiserunt, et sacramenta secundum antecessorum suorum consuetudinem prebuerunt usque ad tertio et quarto anno retro tempus, qui similiter manus suas ad sancto Donato, cui deseruio, fecerunt. et lectas insuper epistolas rogatorias de singulis iudicibus ciuitatem Senenses et de ipso episcopo, qui tunc erat, et antecessores meos et ad me faciebatis electionem, eo quod uester territorio erat, et nobis epistolas fatiebatis, et rogam mandabatis, ut secundum antiquam consuetudinem ipsae personae consecrarentur, quoniam nostra manebunt diocea. nec quicumque contra canones sine nostra promissio ibidem episcoporum audebat ordinationem facere. Ad haec autem omnia nos superscripti Teudoaldus, Maximus, Spetiosus, Talesperianus episcopus una cum presbiteros nostros uenerandos uiros, id est Iohannes, Lucipert, Rodoaldus, Munichis, Sicualdus, Anselmo,

Auturini, Theodoro, Deusdedi adque Theodoro et reliqui sacerdotibus circumstantibus audientis, fecimus ipsam inquisitionem et manus de ipsos presbiteros, qui nunc uiui sunt et eorum qui transierunt, sed et epistola iudici Senensium ciuitatis siue episcoporum ecclesiae Senensium relegere, ubi continebatur, quod omnis sacratio in suprascriptas dioceas, baptisteria et monasteria adque oraculas per presulem sanctae Aretinae ecclesiae omnis in tempore perficiebatur. Nam et ipsi presbiteri, qui modo ibidem custodes sunt, ita professi sunt per euangelia et sacratione ab Aretinae ecclesiae episcopus suscepisset, et manus suas iuxta antecessorum suorum consuetudinem ibidem fecisse, et sacramenta prebuisent, et obaedia usque actenus inpendissent, et crisma suscepissent. Ideo iustum adque rectum placuit, ut, sicut sanctis patris Nicei et Affessani adque Calcedonensis conciliis statuerunt, ut nemo in aliena docea non inuitatus ingredi presumat, aut qualemcumque ordinationem faciat; sed in suis diotiis se conteneretur, nec statuta patrum termina transcendat. Proinde decreuimus per sanctorum patrum auctoritatem, ut tu, suprascripte frater noster Lupertianae episcopo, ipsas suprascriptas dioceas et monasteria cum suis oraculis abeas absque qualemcumque contaminationem habere, sicut antecessores tui a longo tempore habuerunt, et omnis sacratio ibidem per tui oris labia uel successorum tuorum ibidem proueniat, tam in presbiteris quamque diaconis uel subdiaconis, et baptisma uel crisma per inpositione manuum, sicut cristianae religionis est consuetudo, omni tempore prouenit adque fiat, et nulla facundia ammodo et deinceps prefatus Adeodatus episcopus uel eius successores, qui in tempore fuerunt, contra te, quem suprascriptum Lupartianum episcopum uel tuos successores, de predictis baptisteriis ecclesiis et monasteriis cum oraculis suis aliquando abet facundia loquendum, nec fontis aduersus fontis fatiendum, nec plebes subtrahendum, nec nullam ordinationem infra ipsis dictis finis eorum fatiendum, sicut sanctorum patrum instituta leguntur. Quoniam pro amputandam intentionem decreuimus, ut tibi .VII. cum sex presbiteros tuos, quales ipse Adeodatus elegere uoluerit, preueas tu, Lupartiane episcopo, ei ad euangelios sacramentum, unus ad unus, et dicatis: Quia a quo tempore ex quo auditum habetis Romanorum et Langobardorum usque in presentem diem, in quo sumus, semper sacrationem presbiteris et diaconis ipsarum suprascriptarum ecclesiarum ab episcopis Aretinae ecclesiae susceperunt, et nostra antecessorumque nostrorum ibidem fuit ordinatione, quae nostram mansit possessio; nec ad ecclesiam Senensem aut episcopus eius numquam pertenuerunt, nec cum lege eam Sanctus Donatus, nec eius defensores perdere aut uobis dimittere debemus. Et euangelia adducta sunt in nostris omniorum presentia, et sacramentum ipse deductus est. Et finita est intentio. Unde presentem iudicatum nostrum pro perpeti firmitatis, ne in posteris exinde inter uos aliqua reuoluatur causatio, tibi que super Lupartianus episcopus per manus suprascripti filio nostro Gunteram notarii emisimus; in quo pro ampliore firmitatem tuam propriis manibus nostris subscripsimus, quatenus ambae partis in eadem deliberatione perpetuis debeatis manere temporibus. Facto iudicato ad ecclesia Sancti Genesii in uico Uuallari, .V. die mensis iulii, regnante suprascripto domno nostro excellentissimo et christianissimo Liudprando rege, anno in Christi nomine quarto, per indictio tertia decima; feliciter. + Ego Teudualdus episcopus hunc iudicatum a nobis factum adque dictatum uel relectum subscripsi. + Ego Maximus episcopus subscripsi manus propria. + Ego Spetiosus episcopus sanctae ecclesiae Florentine in hunc iudicatum a nobis factum atque dictatum uel relectum subscripsi. + Ego Talesperianus sanctae Lucensis ecclesiae hunc iudicatum a nobis factum sicut supra. + Ego Ansilmundo uir uenerabilis archipresbiter sancte aecclesiae Pisane hunc iudicatum interfui et manus mea subscripsi. + Ego Rodoaldus Pisensis. + Ego Iohannes presbiter. + Ego Munichis presbiter Lunensis. + Ego Deusdedi presbiter. + Ego Maurus presbiter. +

Teodorus presbiter. + Ego Lucifer presbiter. + Ego Damianus presbiter. + Ego Lupus presbiter.